

כלכלה יהודית

סדרת סיפורי התמודדות כלכלית מזווית יהודית שורשית

הפעם: קביעתו הנחרצת והחד משמעית של מומחה כלכלי לפיה אברכי כולל חיים מעל לטבע

עם הכולל

גם אותם אברכים שמסדרים בסוף – היה חסר להם הרוע הנפשי. כאשר ההכנסות מצומצמות והדברים גם אינם ברורים ומאורגנים דיים – האדם טרוד ועצבני. הרישום של המערכת מביא את הסדר והשליטה והרוע, ואז האברך גם רואה את הניסים הגדולים שמתרחשים לו כל העת.

אכן, התחושה שמנקרת בלב רבים, על אותה תופעה פלאית של שבט הלוי של דורנו, שאין לה פשר והסבר; דברי חז"ל על המקבל עליו עול תורה מעבירים ממנו עול דרך ארץ – כל אלו מקבלים עכשיו איש וחסבר מגורם מקצועי, שמונח עמוק בחומר.

הוא מספר אפיזודה משעשעת: "הגיע אליי פעם אברך 'חזון-איש'ניק' כשהוא מבוהל והיסטרי. הוא נזקק לעזרה דחופה. יש לו תשעה ילדים, הוא גם חיתן עכשיו ועטוף ל"ע בחובות כבדים.

"הוא פירט בפניי את ההכנסות שלו ושל זוגתו, והתברר שהוא מרוויח בסך הכול 8500 ש"ח לחודש... ממש נורא ואיום. סכום קטן שכזה למשפחה ברוכת ילדים.

"התחלתי באמת להבין את הבהלה שלו ומה שעובר עליו. מן הסתם יש לו מינוס חודשי של עשרת אלפים שקלים, ואם נוסף את הוצאות החתונה, לבטח הוא שוקע בים אדיר של חובות באין מוצא.

"אבל כמה היו באמת סך החובות של האברך שחיתן: לא תאמינו. 65 אלף אלף שקלים. לא יותר - - -

"ידידי, אתה נס מהלך, כך קראתי לעברו. חובות שכאלו, בגיל ובנתונים שלו, הם תופעה לא טבעית בעליל. חבל בכלל שנטלת את החובות הללו, כך אמרתי לו. אם היית ממתין בסבלנות, הקב"ה היה בוודאי שולח לך גם את הסכום הזה, כמו שאר הכספים הרבים האחרים שקיבלת ממשמים".

חוקים אחרים

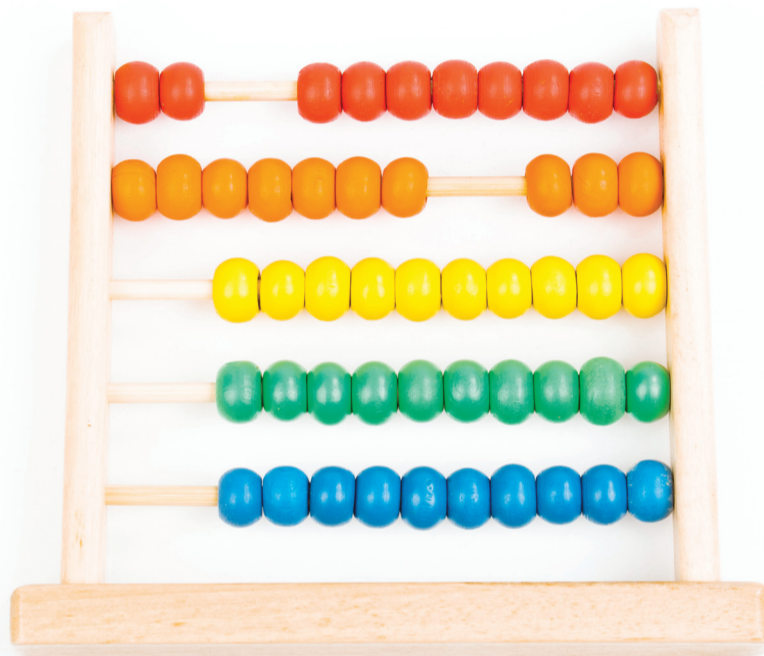
וזאת למודעי, גם אם נתוני המערכת זועקים זאת – ר' יהודה אינו מייעץ בדרך כלל לאברכים שמתקשים בפרנסה לעזוב את הכולל. וכפי שהוא מגדיר זאת: "המערכת אינה מסכימה שבגלל המערכת יעזבו את הכולל".

הוא לא מייצג בעבור לקוחותיו את הפן הרוחני. לא זה תפקידו. הוא אומר זאת מהמקום המקצועי. "תישאר בכולל ותפסיק לקחת חובות", הוא ממליץ לאברכיו, ואת כל מה שניתן וצריך לבצע – יש לעשות בזמן הפנוי.

אברכים רבים שעזבו את הכולל וניסו לשלוח ידם בעסקים או בדברים אחרים, נקלעו לקשיים. הוא מביא לכך מספר דוגמאות מאברכים שליווה. לעומת זאת, אברך שנשאר בכולל, גם אם אינו עשיר, וצריך לחיות בצמצום ובחשבון – זוכה לסייעתא דשמיא וחלים עליו חוקים כלכליים אחרים, שמאפשרים לו בסופו של דבר לחצות את המאה ועשרים שנה בשלום, זאת כפי שנוכח לראות במו עיניו במהלך שנות עבודתו. סיפורים מרתקים נוספים בפי איש שיחנו אודות הסייעתא דשמיא המלווה אברכי כולל, אבל קצרה היריעה, והיא תושלם בעז'ה בפרק הבא.

שכשם שאין להרבות בהוצאות, כך אין להגזים בצמצום וחסכנות. הרעיון הוא שהאדם יחיה לפי המציאות.

"לפי הנתונים של המערכת הטלפונית, סך הצריכה למחיה לנפש הוא 600 ש"ח - וזהו הסכום שהלקוח אמור להוציא מדי חודש. אם יהיו חריגות, המערכת תיתן התראה אוטומטית – גם

לכאורה הכל נראה דומה ובפועל הכל שונה. חשבוניה

אם החריגה היא בסעיף של צמצום יתר. גם כאן שמתי לב לתופעה מרתקת: רבים מהלקוחות האברכים שמקבלים התראות על צמצום יתר, מתקשרים אלי ולא מבינים מה אני בעצם רוצה מחייהם. יש להם מספיק, לא חסר להם כלום. הם לא חשים שהם צריכים להוציא עוד... הקב"ה משלח ברכה בביתם ובכספם".

סייעתא דשמיא

הכל טוב ויפה. אבל השאלה נשאלת לכאורה מאליה – אם ברכת שמים שורה על אותם לקוחות-אברכים, אז מה הם מחפשים בדיוק אצל ר' יהודה ברגמן? לשם מה להם טרדת המערכת המשוכללת, על רישומיה והתראותיה?

את השאלה הזו לא רק אנו שאלנו. ר' יהודה עצמו הפנה אותה לאחד האברכים שהתלונן בפניו על ההתראה הבלתי מוצדקת בעליל שקיבל על צמצום היתר.

ומה ענה לו האברך? תשמעו טוב: "המערכת שלך מועילה לי עד מאוד. היא עוזרת לי להבין מה בעצם מתרחש עמי. היא משקפת בפניי באופן בהיר את הסייעתא דשמיא המלווה אותי כל העת. היא מראה לי את הישועות..."

ור' יהודה מוסיף ומסבר את אוננו עוד: "המוטו העיקרי שלי הוא לא סידור חובות מול בנקים, הוצ"פ או בעלי חובות וכדומה – אלא 'סידור חובות' מול האדם עצמו. מה שאני מבשר ומציע לאנשים, זה רוגע נפשי.

הוא מומחה ידוע בתחום כלכלה נבונה ועוסק זה שנים בייעוץ וליווי משפחות בחייהן הכלכליים. קוראים לו ר' יהודה ברגמן.

גולת הכותרת של פעילותו היא הקמת מערכת טלפונית אוטומטית לרישום הוצאות והכנסות. המערכת החדשנית והמרתקת על כל כפתוריה ופרחיה, כבר נסקרה בטוב טעם במדור 'כלכלה מאוזנת' לפני מספר שבועות - ומשם תדרשנו. אז למה בעצם מעניין אותנו האיש ומקצועו?

ובכן, במהלך אחת מהרצאותיו שנשא לא מזמן, אמר הרב ברגמן בין דבריו משפט מאוד מעניין. האיש שדוגל בשיקוף המציאות הכלכלית ללא טיוח ובחיים על קרקע ללא דמיונות ועסקי אוויר אמר משהו שונה ומרענן. "אברכי כולל", כך הטעים, "חיים מעל הטבע. התנהלותם הכלכלית היא מעבר לכל הכללים, ההסתברויות והסטטיסטיקות".

הוא אמר זאת דווקא מהמקום המקצועי-האובייקטיבי שלו – וזו כאן הנקודה המעניינת. במשך הזמן הוא כבר נפגש עם עשרות לקוחות-אברכים, וכאשר הוא בוחן את הנתונים היבשים שנפרשו לנגד עיניו – זוהי מסקנתו המקצועית הנחרצת.

בין המאזינים באותה הרצאה ישב גם אחד מקוראינו, שהבין נכוחה שלפניו קצה חוט מעניין, הראוי לבדיקה יסודית של צוות המדור. הוא העביר לנו את הדברים ואף השיג מספר טלפון. תשואת חן לו. זיכה רבים וזכה.

הרב ברגמן נעתר ברצון לפרוס בפנינו את לקחיו וסיפוריו. בשיחה מאלפת ורבת גילויים, הוא מנסה להסביר על יסוד מה נאמרו דבריו המעניינים.

חורגים מהסטטיסטיקה

"לפי תחשיב סטטיסטי", הוא פותח ואומר, "הצריכה החודשית לנפש (כולל ההוצאות השנתיות) היא בסך 2000 ש"ח. כיון שכך, אני יכול לזהות מעצמי – לפי סך ההכנסות לנפש – האם הלקוח שלפניי שרוי בחובות ועד כמה.

"ההשערות שלי יוצאות בדרך כלל מדויקות. הלקוחות מתפעלים – מהיכן ידעת? האם ביקרת במקרה בחשבון הבנק שלנו?"

"אולם במשך הזמן שמתי לב לתופעה מעניינת: כאשר מדובר בלקוח אברך, התגובה שלו היא לגמרי אחרת. הוא מתנגד. מה פתאום? הוא טוען בתוקף. אין לי כמעט חובות - - - "החשבון שלי בוודאי נכון. לפי סך הצריכה לנפש הוא אמור להיות במינוס עמוק ומתמשך – אבל התוצאה משום מה לא מסתדרת. הוא חי כאילו מעל הטבע. מעל כל הכללים המוכרים. יש גורם נוסף שמתערב ומשנה את התוצאות.

"אפשר להבחין בדבר גם על ידי השוואה בין דוחות לקוח (ראו תצלום). ניתן לראות לקוח-אברך שיש לו את אותם נתונים אישיים וכלכליים של לקוחות רגילים, ואף פחות מכך – אבל במבחן התוצאה יהיו לו פחות חובות ומצבו הכללי הרבה יותר מאוזן."

ר' יהודה מביא דוגמא נוספת: "אחד מהכללים שלי אומר,

"החשבון שלי בוודאי נכון. לפי סך הצריכה לנפש הוא אמור להיות במינוס עמוק ומתמשך אבל התוצאה משום מה לא מסתדרת. הוא חי כאילו מעל הטבע. מעל כל הכללים המוכרים"